

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ПОПОВИЧ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF POPOVYCH v. UKRAINE)
(заява № 44704/11)

Стислий виклад рішення від 22 квітня 2021 року

У квітні 2010 року Ніжинський міськрайонний суд обрав заявнику запобіжний захід у вигляді тримання під вартою, який згодом було продовжено до чотирьох місяців. Апеляційний суд Чернігівської області продовжив строк тримання його під вартою до шести місяців.

У жовтні цього ж року Деснянський районний суд міста Чернігова (далі - районний суд) отримав справу заявника з обвинувальним висновком.

13 жовтня 2010 року строк дії постанови про тримання заявника під вартою закінчився, однак він продовжував триматися під вартою.

19 жовтня 2010 року районний суд провів попереднє судове засідання та призначив справу заявника до судового розгляду на листопад 2010 року, а також залишив запобіжний захід у вигляді тримання його під вартою без змін.

Районний суд двічі відхилив клопотання захисника заявника про негайне його звільнення з-під варти у зв'язку із закінченням строку дії постанови про тримання заявника під вартою під час досудового розслідування, а також відсутністю у постанові суду першої інстанції підстав щодо подальшого тримання під вартою. Чернігівська обласна прокуратура також відмовила у задоволенні клопотання заявника про порушення кримінальної справи щодо слідчих у зв'язку з його незаконним триманням під вартою.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився за пунктом 1 статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) у зв'язку з незаконним та необґрунтованим триманням його під вартою після закінчення строку дії останньої постанови суду про продовження строку тримання його під вартою; посилаючись на статтю 13 Конвенції, заявник також скаржився, що він не мав ефективного засобу юридичного захисту для оскарження незаконності тримання його під вартою після закінчення строку дії останньої постанови суду про тримання його під вартою, винесеної на стадії досудового розслідування. Європейський суд вирішив розглянути цю частину скарги за пунктом 4 статті 5 Конвенції.

Розглянувши скарги заявника Європейський суд зауважив, що районний суд залишивши без змін запобіжний захід, обраний заявнику на стадії досудового розслідування, не встановивши строку подальшого тримання його під вартою та не навівши жодних причин такого рішення – залишив заявника у стані невизначеності щодо підстав тримання його під вартою після цієї дати. Європейський суд зазначив, що ненаведення судовими органами будь-яких підстав в їхніх рішеннях, якими санкціонується тримання під вартою протягом тривалого періоду часу, є несумісним з принципом захисту від свавілля та констатував порушення пункту 1 статті 5 Конвенції.

Щодо скарги заявника на відсутність можливості оскаржити незаконне тримання його під вартою Європейський суд зазначив, що під час періоду, на який скаржився заявник, він не зміг домогтися судового перегляду законності тримання його під вартою від закінчення розслідування і до проведення попереднього судового засідання, оскільки для розгляду будь-якого такого клопотання необхідно було чекати проведення попереднього судового засідання. Крім того, національні суди лише вказали на відсутність підстав для звільнення заявника з-під варти, не навівши жодних додаткових пояснень та не розглянувши обставини конкретної ситуації заявника. Посилаючись на свою попередню практику, Європейський суд констатував порушення пункту 4 статті 5 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

« 1. *Оголошує* заяву прийнятною;

2. *Постановляє*, що було порушено пункт 1 статті 5 Конвенції;

3. *Постановляє*, що було порушено пункт 4 статті 5 Конвенції;

4. *Постановляє*, що:

- (а) упродовж трьох місяців з дати, коли це рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач повинна сплатити заявнику такі суми, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу:

- (i) 5 900 (п'ять тисяч дев'ятсот) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди;
 - (ii) 250 (двісті п'ятдесят) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися заявнику, в якості компенсації судових та інших витрат;
 - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
5. Відхиляє решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції»